

NĚKTERÉ PROBLÉMY ZPRAVODAJSKÉHO ZABEZPEČENÍ A MOŽNÉ TENDENCE VÝVOJE

Změny vojenskopolitické situace v Evropě se musí nutně projevit nejen v oblasti vojenské doktríny a strategie, ale i v armádě a na nižších úrovních vojenského umění. Tím však nemáme na mysli pouze opatření spojená s organizační výstavbou Armády ČR. Podstatné místo musí být věnováno i změnám v zásadách vedení bojové činnosti, způsobech jejího zabezpečení, formách a metodách práce velitelů a štábů při jejich realizaci. Pokud se hovoří o obranném charakteru naší armády, mělo by se to projevit i v její konkrétní činnosti.

Aby armáda byla trvale udržována na požadované úrovni, je jistě nutné opatření související s těmito změnami přijímat průběžně, ne však samoúčelně, ale v souladu s dlouhodobými tendencemi a přijatými koncepcemi. Ve vojenských školách se připravují vojáci z povolání, u štábů se pravidelně organizují velitelská shromáždění a probíhá velitelská příprava, zároveň se tvoří a ověřují nové řády a předpisy. V tom všem by se měl odrazit nový obsah, nové pohledy, které by odpovídaly současným podmínkám a požadavkům. Domníváme se, že v této oblasti se nám zatím nepodařilo naplnit princip "soudobosti armády".

V první části článku bychom se chtěli zaměřit na jednu z oblastí zpravodajského zabezpečení na taktickém stupni, a to na síly a prostředky průzkumu.

V současné organizační struktuře průzkumného praporu jsou začleněny dvě průzkumné roty, které jsou předurčené k provádění vojskového průzkumu. Jejich vybavení bojovými průzkumnými vozidly již ale nesplňuje požadavky na provádění průzkumu v nových podmínkách. Charakter těchto vozidel můžeme jen obtížně specifikovat jako výlučně obranný. Vystává otázka, proč nevyužít jejich celkového bojového potenciálu ke zvětšení rozsahu předpokládaných úkolů. Průzkumná rota, vybavená těmito vozidly, může totiž být rovněž bojovou jednotkou, adekvátní mechanizované rotě. Může plnit obdobné nebo stejné úkoly. Po odpovídající přípravě a vhodně zaměřeném výcviku je schopna vést boj v obraně, přehrazovat směry postupu protivníka a zdržovat ho do příchodu hlavních sil, krýt boky sestavy, vést boj v součinnosti s ostatními druhy vojsk. Současně je schopna plnit průzkumné úkoly. Často se odvoláváme na limitované počty bojové techniky a zde nám zůstá-

vá nevyužita bojová síla, která je většinou v limitech započtena, a to jen proto, že je doposud úzce specializovaná pouze na plnění průzkumných úkolů. Příklady obdobného, víceúčelového přístupu vidíme i v zahraničí: lehký obrněný pluk, těžký průzkumný prapor USA, průzkumný prapor SRN, průzkumný pluk Francie. Tyto rovněž plní dvojedinou úlohu v rámci své činnosti, průzkumnou a bojovou.

Nevidíme žádný problém v tom, aby se proporcionalita průzkumných a ryze vševojskových úkolů vyčleněných průzkumných jednotek a útvarů přiblížila k poměru 1 : 1. K tomu je však potřebné upravit Programy bojové přípravy ve prospěch vševojskových úkolů a v tomto duchu průzkumné útvary a jednotky cvičit. Toto jsou schopni na všech stupních zajistit i příslušníci zpravodajské specializace.

Nic nebrání tomu, aby rovněž průzkumné čety od průzkumných rot vševojskových pluků plnily obdobné úkoly ve prospěch svých útvarů.

V organizaci průzkumného praporu, ale také průzkumných rot pluků, nám však něco chybí. Jsou to jednotky na kolových průzkumných vozidlech. Území ČR je vhodné pro jejich použití vzhledem k tomu, že má hustou komunikační síť a prostory s lehce průchodným terénem. Kolová vozidla jsou navíc rychlejší, ekonomičtější, ekologičtější, méně náročná na obsluhu, méně hlučná, jejich pohyb je lépe maskovatelný. Lze využít běžně vyráběných vozidel (vojenský rozpočet by se příliš nezatížil a automobilový průmysl by měl zakázky). Stačí udělat některé úpravy: světlost, náhon na obě nápravy, úchyty pro speciální výstroj. Vozidla by mohla tvořit základní dopravní, bojový a průzkumný prostředek družstva. Mohla by mít i výzbroj: kulomet, PTRS, PLRS, granátomet, minomet.

Jedním z nových principů a soudobých požadavků na způsoby vedení bojové činnosti je zvýšení samostatnosti jednotek. Pro současnou armádu, která bude početně slabší, tak vyvstává nový úkol, zajištění a střežení neobsazených prostorů. K takovéto činnosti jsou právě průzkumné jednotky velmi vhodné. Vzhledem ke své dosavadní i v budoucnu předpokládané mobilitě jsou schopny obsáhnout velký prostor, udržovat trvalé spojení a v případě potřeby povolát bojové jednotky a společně s nimi vést bojovou činnost.

V souladu s připravovanou výstavbou teritoriálních sil by kolová průzkumná vozidla byla vhodná i pro jejich jednotky. Průzkum totiž musí a bude působit vždy a všude.

I v době míru se provádí průzkum terénu, důležitých objektů, příhraničních prostorů. Účinnost dobře vybavených a připravených jednotek se prokazuje i v silách UNPROFOR.

Je na zvážení, zda by takovéto jednotky na kolových průzkumných vozidlech nemohly být již v době míru tvořeny vojáky z povolání (na čas), jako jeden ze základů budoucí profesionální armády.

Pokud se podíváme na situaci v sousedních a ostatních státech a jejich armádách, nalezneme téměř všude kolová průzkumná vozidla, i když převážně obrněná. Konkrétně pro střední Evropu je tento druh vozidel potřebný a vhodný. Z ekonomických důvodů si nemůžeme dovolit zahájit výrobu speciálních obrněných vozidel, ale jiné možnosti jsme již uvedli.

V další části článku bychom se rádi vyjádřili k problematice technických prostředků průzkumu. Nepochybně jsou významným prostředkem pro získávání

zpráv. Ale nepřeceňujeme je. Pořád je to neživá hmota, která se dá různými způsoby oklamat a paralyzovat. Válka v Perském zálivu nám to potvrzuje. Nechceme je zatracovat, ale dát jim náležitě místo.

Bylo by vhodné zařadit je do samostatné jednotky na taktickém, ale i operačním stupni. Tím, že byly zrušeny rádiové a radiotechnické roty svazků, vznikla značná mezera v procesu získávání zpráv. Možná nenahraditelná. Abychom mohli tento nedostatek eliminovat, potřebovali bychom bezpilotní prostředky, radiolokátory, radiotechnické, optoelektronické, fotografické a jiné prostředky. Novým a účinným prvkem by byly senzory (čidla) ve spojení s činností orgánů vojskového, hloubkového a speciálního průzkumu. Většina těchto prostředků by byla vhodná i v době míru. Nejen pro průzkum, ale i pro střežení objektů a prostorů z hlediska nových možných rizik ohrožení ČR. Nejde jen o podceňovanou "strážní službu", ale i o náročnou ochranu proti narůstajícímu terorismu, migračním vlnám apod. Příkladem je využití technických prostředků při ostraze státní hranice jednotkami BGS Německa.

Technické prostředky průzkumu, které jsou součástí bojových průzkumných vozidel, jsou bezpochyby dobré samy o sobě. Jejich základním a neodstranitelným nedostatkem však je, že jsou zpravidla příliš vázaná na vozidlo. Potřebujeme takové technické prostředky průzkumu, které budou schopny působit samostatně. To vyžadují samy principy obranného boje.

Operační stupeň se zdá být v současné době z hlediska svého významu v útlu-
mu a taková je asi jeho perspektiva. Neměli bychom se ho ale úplně zříci, jelikož nemůžeme zcela vyloučit, že povedeme bojovou činnost v rámci i dočasně vytvořeného armádního sboru. Bylo by vhodné, aby jeho náčelník zpravodajského oddělení měl přímo podřízené síly a prostředky průzkumu. Bez nich nemůže naplnit podstatu své funkce. A naučit se je řídit, využívat jejich možností, to je umění, které se nezíská ze dne na den. Je potřebné, aby v sestavě vojenského velitelství byly zařazeny organické síly a prostředky průzkumu.

Nedílnou součástí zpravodajského zabezpečení je kromě vlastního průzkumu, analytické a informační činnosti i řízení celého systému. Podle našeho názoru je této oblasti věnována nedostačující pozornost. To, co je uváděno v dosavadních předpisech (Zprav 1-1, Názvoslovná norma - průzkum, návrh Polního řádu apod.) je nepřesvědčivé, nejasné a nezvýrazňuje dostatečně řídicí prvky v procesu zpravodajského zabezpečení. Zdá se nám, že otázka řízení, konkrétně činnost Řídicího stanoviště průzkumu, je silně potlačována.

U průzkumného praporu je organicky začleněno Místo řízení. Celkově to považujeme za správné řešení. Ale vnitřní členění je podle našeho názoru nepřemýšlené. Vždyť organizace je postavena tak, jako by člověk mohl pracovat bez přestávky 24 hodin. Je to dáno doposud přesným vymezením funkcí bez myšlenky zastupitelnosti. Ta není prioritní. A tak, když příslušný funkcionář bude mimo službu, náhrada není. Nebylo by vhodné, aby se již tabulkově počítalo se směnným systémem? Úkoly tlumočnicka, leteckého pozorovatele, by měl být schopen plnit každý příslušník průzkumného praporu a všichni příslušníci zpravodajské specializace. Určitá specializace je jistě žádoucí, ale ne za každou cenu. Jistá míra univerzálnosti důstojníků, nejen zpravodajské odbornosti, bude v podmínkách početně slabší armády nezbytností.

Tok informací je rozhodující pro velení a proto je potřebné důkladně rozpracovat a analyzovat současné možnosti a vypracovat optimální složení Řídicího stanoviště průzkumu s jeho povinnostmi, metodikou práce, vybavením a úkoly. To nemůže být ponecháno jen na vůli jednotlivce. Je potřebné provést seriózní teoretický výzkum celé oblasti a nalézt optimální řešení. Což platí nejen pro taktický, ale i operační stupeň.

V článku jsme se chtěli dotknout některých problémů dosavadního systému zpravodajského zabezpečení, kde podle našeho názoru přetrvávají zastaralé formy, metody a způsoby práce. Zároveň také poukázat na možnosti řešení. Jsou to náměty pro diskusi především příslušníků zpravodajské specializace.

Ať bude složení nové armády ČR jakékoliv, průzkum musí být organizován vždy a všude, ale v souladu s tím, že se jedná o nedílnou součást zpravodajského zabezpečení. Mělo by být věcí nás všech, abychom svými názory přispěli k optimální naplněnosti funkce tohoto vysoce významného systému pro zajištění bezpečnosti a suverenity ČR.